

SLOVENEK

Gene inseratom:
Enostolpna petinast vrsta mal
oglas po K 4 — in K 6 —
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8 —, poslana itd.
po K 12 —.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poslana plačana v gotovini.

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 120—
za pol leta " " " 60—
za četrt leta " " " 30—
za en mesec " " " 10—

za inozemstvo:
celoletno " " " Din. 218—
mesečno " " " 18—

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " " " Din. 15—
v inozemstvu " " " 35—

Posamna štev. 75 par.

Uredništvo je v Koprivnici ulici štev. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nevrnjeni pismi se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Koprivnici ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 9.011, sarajev 7563, praška in dunaj 24.797

Skrb režima za slovensko univerzo.

Ob priliki proračunske debate se je poslanec dr. Gosar dotaknil v svojem govoru tudi vprašanja slovenskega vseučilišča ter jako osvetlil mačehovski način, s katerim postopa sedanji režim napram najvišjemu slovenskemu učnemu zavodu.

Slovenec stara

resna volja, da se naša univerza še dalje obdrži in da se ji da možnost, da kakorkoli preživi težka začetna leta in da se polagoma razvije v modern institut, ki bi se lahko meril z drugimi zavodi v državi in inozemstvu.

To postopanje nas je frapiralo. Ko smo to videli, smo si mislili: če je ves budget

tako izdelan in tako reduciran, potem moramo reči: državno gospodarstvo, z bogom! Državnega gospodarstva ni! Če pa tega ni, tudi vsega drugega ne bomo več dolgo imeli.

Iz teh razlogov je popolnoma naravno in bi bilo odveč, če bi to izrecno rekli — da moramo glasovati proti budgetu.

Burna seja narodne skupščine.

PREISKAVO ZARADI PODKUPOVANJA POSLANCEV. — LEDLOG JUGOSLOVANSKEGA KLUBA. — MOSKOVJE-
VEČINE TOLPO RAZBOJNIKOV. — PRETEP V ZBOR-
OVANSKEGA IN MUSLIMANSKEGA KLUBA. — OBA
INICO. — POSOJILLO SPREJETO PRI NAVZOČNOSTI
3 POSLANCEV Z OKOLI STOTIRIDESET GLASOV.

Današnja se-
ena izmed naj-
doslej.
ob 9. uri dop.
v imenu Jugo-
dr. Janko Si-
lasi:

ba, da se pre-
podkupovanja
ter da se od-
sojilo.
čine od 21. ju-
disident posla-
slanec Stjepan
as in glas nje-
adenovića, vsa-
milijona kron),
er se ta izjava
poslanca Beni-
sicer po čl. 60
gi čl. 61 in 62
predlog: 1. Na-
dbor, v katere-
pa en član in
a Savića, da je
njega in njego-
rji, da bi glaso-
ta odbor ne do-
dna skupščina

loga na večino.
edlog, se je ta-
narodne skup-
radikalcih, da je
avnost porazno.
zval v zbornico
r podelil zatem
ku, da obrazloži
mrak je nagla-
cev, zbornice in
rešče. Po vsem
se govori o ne-
Te vesti more-
pa imamo pred
so korupcijo se-
ostal na vladnih
ni, ako se ta slu-
če ne more reši-
lanci niso odgo-
so jih izrekli v
ga naj se sestavi
skal.

nraku pritrjeva-
li tudi radikalci. Demokrati so ves čas mol-
čali, neprestano pa je motil z medklaci po-
slanec Valerijan Pribičević.

Posl. dr. Šimrak je zahteval, naj se njegov predlog proglasi za nujen in da naj vlada takoj poda svojo izjavo.

Stališče vlade.

Finančni minister dr. Kumanudi je nato izjavil, da sprejema prvi del tega predloga o izvolitvi odbora, da pa drugega dela ne more sprejeti.

»Vsi ste podkupljeni!«

Nato je nastala v klopih Jugoslovanskega in zemljoradniškega kluba ogromna razburjenost. Vsi so klicali: »Pred sodišče! O zakonu za posojilo se ne more dalje razpravljati, dokler se ne razpravlja o tem slučaju. Kakor izgleda, ste vsi podkupljeni! Kje so vaše provizije?!« itd.

Seja se prekine.

Ogorčenje je doseglo tolik vrhunec, da se je seja morala prekiniti za četrt ure. Med odmorom je došlo ponovno do burnih prizorov med Jugoslovanskim in zemljoradniškim klubom na eni strani ter vlad-

nimi strankami na drugi strani. Vsa čas je bilo pričakovati, da pride do dejanskih spopadov.

Prvi del predloga Jugoslovanskega kluba se sprejme.

Po otvoritvi seje je predsednik predlagal, naj se glasuje o nujnosti predloga dr. Šimraka. Posl. Stjepan Barić je zahteval po poslovniku, naj se izvrši »proizvika« radi kvoruma. Pozivanje poslancev je trajalo pol ure. Sprejet je bil nato prvi del predloga, drugi del pa se je odklonil. Radi ga je ponovno došlo do protestov v vrstah Jugoslovanskega kluba.

S tem predlogom je bil zadan hud udarec vladi. Ves čas sta bila prisotna v dvorani posl. Savić in Mladenović, ki sta izzvala to afero.

Poslanci vladne večine — »tolpa razbojnikov!«

Nato se je seja nadaljevala. Prvi je govoril zemljoradnik Mil. Moskovljević, ki je ostro napadel sistem vlade, ki ga je imenoval razbojniškega, poslance večine pa tolpo razbojnikov. Med njim in radikalci je došlo pri tem do ostrih medklacij. Posl. Moskovljević je med drugim tudi izjavil, da je bil večeraj zastopnik Blairrove skupine pri zunanjem ministru dr. Ninčiču in zahteval od njega raznih koncesij za propagando v Ameriki glede posojila. Izjavil je, da bo glasoval proti posojilu.

Zagovornik korupcije.

Zatem je govoril poslanec Ljuba Jovanović, ki se je bavil s predlogom dr. Šimraka in obžaloval, da se postavlja pod obtožbo poslanec Benin. Pri tem je vzkliknil zemljoradnik Moskovljević: »Vse vas bi bilo treba postaviti pod obtožbo!«

Napad vladinovec na Moskovljevića. — Tintniki lete in stoli se dvigajo. — Metež.

Po teh besedah je skočila cela tolpa vladnih poslancev proti poslancu Moskovljeviću. Poslanec Magovčević (demokrat) je prijel Moskovljevića za vrat in ga pričel daviti, poslanec Vuletić pa mu je zbil na tla ščipalnik. Nastal je silen hrup. Nekateri so Moskovljevića branili, drugi pa mu pomagali. Po dvorani so pričeli frčati tintniki, dvigali so se stoli in posamezni deli klopi. Ker so bili vladni poslanci v večini, bi se Moskovljeviću godilo slabo, ako bi ga ne obranil poslanec Miladinović (Jugoslovanski klub), ki je metal demokratske poslance na vse strani.

Po tem sramotnem dogodku, izzvanem od kompromitirane večine, je bila seja prekinjena. Predsednik še dolgo časa ni mogel napraviti reda v dvorani.

Večina zakriva svoje lopovščine pod frazo »narodnega edinstva«.

Po 12. uri je mogel zopet govoriti poslanec Ljuba Jovanović. Od njegovega govora so pričakovali, da bo pobijal strokovna izvajanja opozicije. Medtem pa je sam priznal, da je posojilo zelo slabo. Govoril je za posojilo iz političnih razlogov. Naglašal je, da je posojilo koristno za »narodno edinstvo« ter bo radi tega glasoval zanj. Počel je navajati tudi neke verze, pri čemer je poslanec dr. Ivanić zaklical, da je parlament našel v njem drugega narodnega guslarja.

Jovanović kliče na pomoč Mezopotamijo in Sirijo.

Ljuba Jovanović je nato govoril tudi proti izjavi dr. Deželića, da zahteva narodno edinstvo drugo smer jadranske želez-

nice, ter je izjavil, da je železnica Belgrad — Kotski zaliv zelo koristna, ker bo Sredozemsko morje postalo važen faktor, ko se dvigneta Sirija in Mezopotamija! Jajča zveza zapada z vzhodom bi izzvala »infiltracijo Avstro-Ogrske«, ki jo je treba zavreči, ker da Balkan ni zvezan samo z vzhodom, temveč z vsem svetom. Govor Ljube Jovanovića je bil zelo slabotne vsebine. Z njim se je tudi končala dopoldanska seja.

Posojilo bo podražilo ljudske potrebščine.

Popoldanska seja se je pričela ob 4. Prvi je govoril posl. Vasili Popović, zemljoradnik, ki je v svojem govoru povdarjal, da bodo radi zunanjega posojila največ trpele široke mase ljudstva, ker prinaša posojilo s seboj nemožnost, da bi se znižale cene monopolskih predmetov, kakor tudi carine, ker so zastavljene, in zastavnine se ne morejo znižati.

Uničujoča kritika posl. Šimraka. — Posojilo bo koristilo samo bankokratskim spekulantom.

Za njim je govoril posl. dr. Šimrak, ki je povdarjal, da predstavlja pogodba o posojilu važen gospodarsko-političen čin. Danes se že vidi uspeh načelne debate. Opozicijski poslanci so navedli proti posojilu tako strokovno kritiko, da vlada sploh ni mogla reagirati. Zanimivo je, da se je opoziciji pridružil tudi posl. Uzunović s tovariši. Namesto da se je vlada poslužila razlogov, se je poslužila drugih sredstev. Ko je Ljuba Davidović v svojem govoru zagovarjal posojilo s frazami narodnega edinstva in obstanka države, so demokrati metali tintnike in stole. Sploh se opaža, da nima opozicija v tej zbornici osebne varnosti. Finančni minister dr. Kumanudi je izjavil, da bo posojilo popravilo valuto. To je utemeljeval z otročjo primero, da so dolarji naših izseljencev l. 1919. obdržali našo valuto na višini. Valuta se vzdržuje z dobro produkcijo, dobra produkcija pa je odvisna od dobre ureditve kmetijskih in delavskih vprašanj. Produkcijo je treba organizirati z reguliranjem vprašanja uvoza in izvoza. Finančna politika mora stremeti za stabilizacijo denarske valute, kar se doslej ni storilo, ker dinar nima realne vrednosti na tujem trgu, ker notira pri nas več, kakor v inozemstvu. Pred stabilizacijo naše valute se ne more sklepati posojilo v inozemstvu, ker moramo plačati diferenco na kurzu. Danes imamo 4 milijarde 700 milijonov papirnatega denarja, materialnega pokritja pa le 360 milijonov, t. j. eno tretjino. Z ozirom na to bi morali plačati za zlati francoski frank 13 dinarjev, plačamo pa 15 in pol do 16 dinarjev. Posojilo bo mogoče ojačilo valuto, toda samo trenutno. Koristno bo le bankokratskim spekulantom, a uničujoče za naše gospodarstvo.

Jadranska železnica bi morala na Split.

Nato se je govornik obširneje bavil z vladnim predlogom o zgradbi jadranske železnice ter povdarjal, da naše finance ne dovolijo graditi velike proge. Najprej je treba popraviti stare proge, povečati železniški park in zgraditi kar je najpotrebnejše. Ako se hoče imeti izhod na Jadransko morje, potem ga moramo imeti v sredini Jadrana, kar je edino Split. Ta luka nima jačje zaledje in mnogo več nego Kotor. Ne samo gospodarski, temveč tudi strateški razlogi govore za Split.

Po govoru dr. Šimraka je podal kratko izjavo poslanec Miletić, da bo glasoval za posojilo. Z njim je bil izčrpan spored govornikov.

Klavern odgovor finančnega ministra.

Nato je povzel besedo finančni minister dr. Kumanudi, ki se je v svojem govoru bavil največ z izvajanjem poslancev dr. Dulibića in Uzunovića. Njegovi dokazi pa so bili tako slabi, da je z njimi vtis opozicije še ojačil. V svojem govoru se je bavil z opravičevanjem formalne strani pogodbe o posojilu. Glede valute, ki naj bi se z posojilom popravila, in drugih gospodarskih vprašanj, kakor tudi glede zgradbe jadranske železnice, se sploh ni spuščal v zagovor.

Neslanosti bivšega črnogorskega ministra.

Za njim je govoril poročevalec bivši črnogorski minister Radović, ki je iz-

Poštnina plačana v gotovini.

„SLOVENEK“

Št. 166. — Ljubljana, 28. julija 1922.

Cenjenim naročnikom!

V ponedeljek, 24. julija, se je ob polpetih popoldne vsled sklepa tipografske organizacije popolnoma nepričakovano začela v Jugoslovanski tiskarni stavka tipografov. Ker so vsled tega vsi stavci opustili delo, ni mogel iziti več noben časopis, ki se tiska v Jugoslovanski tiskarni.

Obrnili smo se na odbor tipografov, ki vodi njihovo akcijo, s prošnjo, da nam ustreže v toliko, da dovoli staviti obvestilo o nastalem štrajku za „Slovenčeve“ naročnike. Ker je pa prošnja odbita z motivacijo, da bi bilo tako obvestilo smatrati za posebno izdajo „Slovenca“ in ker takega obvestila tudi ni bilo mogoče dati tiskati v nobeni drugi tiskarni, ker bi to pomenilo za vsako tiskarno povod za stavko, je bilo nemogoče naše p. t. naročnike takoj obvestiti, kar je imelo za povod neštevilne reklamacije.

Povod stavki tipografov ni bilo službeno razmerje med tiskarno in stavci, ampak stavka knjigovezov, ki jo organizacija tipografov podpira in ne dovoljuje, da daje tiskarna kakršnokoli delo knjigoveznicam, v kateri je proglašena stavka. Vezava ravno dotikanega „Bogoljuba“ v knjigoveznici v Jugoslovanski tiskarni je dala v tem slučaju povod za stavko tipografov.

Radi načelnih ne pa mezdnih diferenc med tiskarnarji in tipografi v tem vprašanju je položaj precej napet in ni izključena splošna stavka tipografov v Ljubljani in zato trenutno ne moremo presoditi, kdaj približno bo konec stavke.

Za čas je izdajanje „Slovenca“ in vseh drugih listov, ki jih tiska Jugoslovanska tiskarna, popolnoma onemogočeno. Ako bo stavka v nekaj dneh končana, bomo skušali zamujeno po možnosti nadomestiti, ako bo pa trajala dalje časa, kar se utegne zgoditi le v slučaju splošne stavke, bomo za odpadlo dobo odračunali pri naročninah, ako nam ne bo mogoče nuditi kakega nadomestila.

Prosimo p. t. naročnike, da to obvestilo vzamejo na znanje in nam nehoteno prekinjenje v izhajanju „Slovenca“, ki je nastalo brez vsake naše krivde, blagovolijo oprostiti.

Ljubljana, 28. julija 1922.

Uredništvo in upravništvo.

1016 22

polovice pomožnih slug!

Približno enako se je postopalo pri rednih in izrednih materialnih stroških. Vzemimo n. pr. redne stroške za seminarje, biblioteke, institute itd.! Pravna fakulteta je zahtevala 130.000 K, dobila je 100.000; filozofska fakulteta je zahtevala 400.000, dobila je 200.000; tehniška fakulteta je zahtevala milijon kron, dobila je 800.000 itd.

Še huje je pri izrednih kreditih. Pravna fakulteta je n. pr. zahtevala za nabavo inventarja, ureditev institutov itd. pol milijona kron, dobila je 300.000 kron; filozofska fakulteta je zahtevala milijon kron, dobila je pol milijona kron; medicinska fakulteta je zahtevala 1.200.000, dobila je 1 milijon. Rad bi vedel, kateri so bili kriteriji, po katerih se je izvršila ta redukcija. Mislimo, da je bilo tako-le: Gospod Šečerov je imel pred seboj cilj: treba je izdatke zmanjšati! Kjer je bila postavka večja, tam črtam več! Da je to za končni smoter, da se formalno v številkah nekaj prihrani, prilično dobra metoda, rad priznam. Kajti pri večjih postavkah se da več črtati nego pri malih. Toda tak način postopanja kaže — rečemo odkrito — da sploh ne obstoji

Klavirije

planine, harmonije, (tudi igrane) na obroke in posodo. — Največja izbira v Jugoslaviji. Velikanska zaloga vseh glasb. instrumentov, strun in muzikalij na debelo in drobno. — Alfonz Breznik, b. uč. Glasb. Mat., Ljubljana, Kongresni trg 15

Nova lekarna.

P. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril lekarno v Ljubljani, na Karlovski cesti št. 2.

Ph. Mr. G. Bakarčič.

Potniki v Ameriko!

Vsem onim, kateri mislijo v Ameriko potovati, vljudno naznanjam, da sem prevzel zastopstvo paroplovne družbe:

United-American-Lines-Inc.
Hamburg-Southampton-Cherbourg-New York.

Prevažanje potnikov z najnovejšimi s sedanjim časom zakonsko predpisanimi brzoparniki je vsak teden. — Pojasnila so brezplačna.

Z odličnim spoštovanjem

SIMON KMETEC

zastopnik
za Slovenijo

Ljubljana

Kolodvorska
ulica 26

Trgovski pomočnik

za trgovino
z usnjem in

kontoristinja

dobila takoj mesto. Ponudbe z referencami in zahtevami na Marlinušič in drug, tovarna usnja, Ljutomer.

Josip Neškudla,

Jablone nad Orlicami 86, Čehoslovaška.

Tovarna cerkvenih paramentov, raznovrstnih zastav in cerkvenega orodja. — Priporoča se prečistiti duhovščini za dobavo vseh v to stroko spadajočih predmetov kakor: mašne plašče, pluviale, dalmatike, cerkvene in društvene zastave, keitke, monstrance, svečnike itd., sohe, križeva pota v poljubni izvršitvi in ceni. — Solidnost trdke jamčijo nebrojna pohvalna pisma in 110 letni obstoj firme.

Vsi cerkveni predmeti so carine prosti. — Na vsa vprašanja takoj odgovori ali predloži vzorce
J. NESKUDLA, Ljubljana, hotel „Tratnik“.

Izvrševanje ksilolitnih tal in asfaltovanja prevzema in ima vedno v zalogi

Karbolinei, katran, lesni cement, strešno lepenko, Ruberoid (Anduro), strešni lak, asfalt, Watproof, Ceresit i. t. d.

Ljubljanska komercialna družba
Ljubljana :: Bleiweisova cesta št. 18.

Cenj. občinstvu priporočam svetovno znane šivalne stroje

GRITZNER

v vseh opremljenih za rodbinsko in obrtno rabo ter vse posamezne dele, olje, igle za vse sisteme. Edino le pri

JOSIP PETELINC,

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Poduk v vezenju brezplačen. Isto tam galanterija, srajce, kravate, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, gumbi, žlice, noži. Na veliko in malo. Večletna garancija. Cene najnižje.

Poravnajte naročnino!

Dr. ing. MIROSLAV KASAL
Oblastveno poverjeni stavebnik in mestni stavebnik
LJUBLJANA, GRAD ŠČE 13.

Stavbeno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železobetonske in vodne zgradbe, arhitekture ter vsakovrstne visoke stavbe.

Izvršitev! Projektiranje!

Črni, podgane, sjenice, šenice in vsa golazna mora poginuti, ako porabimo moja najboljša preizkušena in splošno hvaljena sredstva, kot proti poljakim in bišnim m K 16, ta podgane K 20, za šenice K 26, za sjenice K 15, muševalec moljev K 10 in 20, mrčesom K 10 in 20, maslo proti ušem ljudem K 10 —; in živini K 10 —; za uši v ob in perilu K 10 in 20; proti mrčesu na st in zelenjadi proti mravljam 10 in 20 K. Po po porzetu Zavoda za eksport
M. Jünker, Petrijska ul. 3. Zgreb.
Trgovcem pri večjem odjemu popust

Slaven

Bjelovar, Brod n. S.
Maribor, Monošter
Slatina, Sombor, S.

Afilac

Delniška glavni
Izvrš

Prometni zavod za premog

d. d. o.
LJUBLJANA

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški in črni premog ter jajčne brikete

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Delniška glavica:
K 20.000.000.—

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

PODRUŽNICE:

Novomesto, Rakek, Slovenjgradec

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA